

ÜNİVERSİTE SIRALAMALARI ve ÜLKELERİN GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ

Son yıllarda üniversite sıralamaları, toplumun ilgi odağı oldu. Gelişmiş ülke üniversiteleri ilk sıralarda, gelişmekte olan ülke üniversiteleri sonlarda yer aldı.

Ülkelerin Gelişmesinde Üniversitelerin Payı Yüksek

Temel görevi eğitim, araştırma ve topluma hizmet olan üniversiteler bilimsel araştırma yaparak yeni bilgiler üretir. Yeni bilgileri daha önce üretilen bilgilerle birlikte öğrencilere aktarırlar. Böylece ülkelerinin geleceğini şekillendirecek olan gençlerin en sağlıklı bilgilerle eğitilmesi sağlanır. Üniversiteler meslek sahiplerine de Sürekli Eğitim Merkezi kanalıyla yeni gelişmeleri aktarırlar. Bu yolla yetişkinler, kendi konularındaki yeni gelişmeleri işlerinde kullanarak daha verimli çalışır. Üniversite sayesinde, öğrenci ve çalışanlar en yeni bilgileri aldıkları için ülke ekonomisine yapacakları katkı artar. Dünya standartlarında bilimsel araştırma yapamayan üniversitelerin ülke ekonomisine katkıları azdır. ABD’de üniversitelerin bir bölümü araştırma üniversitesi adı altında diğerlerinden ayrı tutulur. MIT, Harvard, Stanford, Berkeley, UCLA, Yale ve Columbia üniversitelerinin de aralarında yer aldığı “çok yoğun araştırma yapan” 108 araştırma üniversitesi vardır. İkinci grupta ise 99 araştırma üniversitesi yer alır ve onlar “yoğun araştırma yapan” araştırma üniversiteleri olarak anılır. ABD’de 2800 civarında üniversite ve 1700 civarında 2 yıllık meslek yüksekokulu var. Görüldüğü gibi 2800 üniversitenin sadece 207’si araştırma üniversitesidir (yaklaşık yüzde %7,4). Bu üniversitelerin bazılarının patent sayıları ve patent gelirleri, çok sayıda ülkenin patent sayı ve gelirinden fazladır. Dünya sıralamalarında ilk 500’de yer alan üniversitelerimizin Ar-Ge bütçeleri ve kadroları artırılarak ülkemizin bilgi ve teknoloji üretip ihraç etmesi sağlanabilir.

Üniversiteler Bilgi Çağına Ayak Uydurmak İçin Hazırlıklı Olmalı

ABD ve Avrupa’da son birkaç yıldır üniversite sorunları tartışılıyor. Üniversitelerin geleceğe hazırlanması için önlem paketleri hazırlanıyor. Dünyanın en iyi üniversitelerine sahip olan bu ülkelerde üniversitelerin bugünü ve geleceğinin tartışılmaya açılması konunun önemini gösteriyor. ABD’de 2006 da hazırlanan “Charting the Future of U.S. Higher Education” raporunda ABD’deki üniversiteler ve liseler eleştirildi. ABD’li uzmanlar, artık dünyanın daha acımasız olduğunu ve kaynak kullanımı için mücadele gerektiğini vurguluyor. Raporda “Gelecekte ülkelerin refah ve zenginliği iyi eğitim verme kapasitesine, çabuk öğrenen akıllı gençleri çekebilme ve elinde tutabilme kapasitesine bağlı olacak. Gelecekte kaliteli eğitim, kişi ve toplum için her zamankinden daha önemli olacak. Üniversitelerinin kalitesini artırabilen ve kalite artışını sürekli kılabilen ülkeler, geleceğin yıldızları olacak ve bilgi devrimini gerçekleştirip refah düzeyini artıracaklar” deniliyor. Ülkemizin hızla gelişmesi için dünya sıralamalarında üst sıralarda yer alan ve uluslararası

akreditasyondan geçen üniversitelerimize ek kadro ve mali destek verilmesi çok yararlı olur. Tüm üniversitelerin performanslarını artırmaları için bir rekabet ortamı doğar ve üniversitelerimizin dünya standartlarını yakalama şansı artar.

Türk Üniversiteleri Ne Yapmalı?

Tüm dünyada 21. yüzyılda üniversiteler için en önemli konunun küreselleşme olduğu kabul ediliyor. Gelecekte üniversite mezunları en iyi işi bulmak için küresel rekabete hazır olmalı. Üniversiteler bu bilinçle gençleri eğitmeli ve mezunların dünyanın her yerinde iş bulma şansını artıracak şekilde eğitim modelleri geliştirmeli. Her öğrencinin iki veya üç dili öğrenmesine olanak sağlanmalı. Tüm eleştirilere karşın üniversitelerimiz sanılandan daha başarılıdır. Dünya sıralamalarında ilk 100'de üniversitemiz olmasa da çok sayıda ABD ve Avrupa üniversitesini geride bırakan 10-15 üniversitemiz var. Ancak rekabet giderek artıyor ve yarışta özellikle Asya üniversiteleri hızla ilerliyor. Üniversiteler istese de istemese de dünya üniversiteleri arasındaki rekabetin parçası olmak zorunda. Bu nedenle ülke içinde performansa dayalı ek bütçe sistemi ile rekabet geliştirilmeli ki küresel rekabette başarı kazanılsın. Her oyun kuralına göre oynanır. Bu nedenle dünyanın en iyileri kendilerini 21. yüzyıla nasıl hazırlıyorsa biz de öyle yapmak zorundayız. Yerel üniversite diye bir kavram olamaz. Üniversiteler, adına uygun şekilde evrensel olmalı. Aksi halde üniversite değil okul olarak değerlendirilmeyi kabul etmiş olurlar. Küreselleşme nedeniyle yabancı öğrenci sayıları giderek artacak. Halen dünyada 2,5 milyon olan yabancı öğrenci sayısının, 20 yıl sonra 7 milyona çıkması bekleniyor. Türkiye olarak Afrika, Orta Asya ve Orta Doğu ülkelerinden lisansüstü öğrenci çekip onları bu ülkeler için akademisyen olarak yetiştirebiliriz. Bu sayede bilimsel yayın ve patent sayılarımız artar. Akademisyen yetiştirdiğimiz ülkelerle ekonomik ve politik ilişkilerimiz gelişir.

İlkokul, Ortaokul ve Lisede Matematik, Fen ve Türkçe'nin Önemi

Yeni açıklanan PISA sonuçları, öğrencilerimizin yeterince matematik, fen ve Türkçe öğrenmeden üniversiteye geldiğini gösterdi. PISA sınavı 65 ülkede, 15-16 yaş arasındaki öğrencilere aynı anda verildi ve sonuçlar Aralık ayında açıklandı. Bu yıl Türkiye, matematik sınavında 65 ülke arasında 44. oldu. Dünya birincisi olan Çinliler, matematikte 613 puan alırken bizim öğrenciler 448 puanda kaldı. Fen alanında Çinliler 580 puan alırken öğrencilerimiz 463 puan aldı. Okuma becerisinde Çinliler 570 puan alırken biz 475 puan aldık. Sınavda öğrencilerimiz Vietnam, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Macaristan, Hırvatistan, Yunanistan ve Sırbistan'ın bile gerisinde kaldı. PISA'da 475 puanın üzerine çıkamayan ülkelerin, kişi başı milli gelirinin 15 bin doların altında oluşu dikkat çekicidir. Öğrencilerimizin matematik, fen ve okuduğunu anlama konusunda yetersiz oluşu üniversitede başarısız olmalarına neden oluyor. Lise ve öncesinde; matematik, fen ve okuma becerisi iyi olan öğrencilerimizin sayısını artırmak zorundayız. Bu becerilere sahip olan öğrenciler fen ve

mühendislikte olduğu gibi sosyal bilimler alanında da başarılı olur. Bu konularda zayıf olan ülkelerin, üniversite sıralamalarında ilk 100 veya 200’de bir tek üniversitesi yok.

Ülke Olarak Neler Yapabiliriz?

Dünyanın en iyi üniversiteleri arasında yeterli sayıda üniversitesi olmayan ülkelerin kişi başı milli geliri 15 bin doları geçemiyor. Çünkü bu ülkeler bilim ve teknolojiye yeterli yatırım yapmıyor. Bu ülkeler yeterince bilgi ve teknoloji üretip ihraç edemedikleri için ekonomik gelişmelerinde sıçrama olmuyor. Matematik, fen ve okuma becerisi düşük olan ülkelerin milli gelirden Ar-Ge’ye ayırdığı payın da %1 veya altında olduğu görülüyor. Türkiye’nin kişi başı milli gelirini 20-30 bin dolara çıkarması mümkün olabilir. Ancak öğrencilerimizin matematik ve fen derslerinden korkmalarını sağlamalı ve bu konuları sevdirmeliyiz. İlköğretimde basit aritmetikten korkan öğrenciler, lise ve üniversitede fen ve matematikte başarılı olamaz. Okuduğunu tam anlamayan öğrencilere fen ve matematiği sevdirmeye olanağı yoktur. Bu nedenle ilköğretim çoğu şeyin başlayıp bittiği noktadır. Önce öğrencilere ilköğretimde okuma sevgisi aşılıyarak okuduğunu anlama becerisi kazandırmalıyız ki problemleri anlayıp çözebilsinler. Bu nedenle öğretmenler çok iyi yetiştirilmeli ve meslek cazip hale getirilmelidir. Üniversitelerdeki akademisyenlerin de iyi yetiştirilmesi ve maaşlarının dünya standartlarına uygun hale getirilmesi gerekir. ABD ve Avrupa’da ilköğretim ve lise öğretmenleri iyi yetiştirilir, yüksek lisans yapmaları teşvik edilir. Akademisyen ve öğretmenlerin maaşları diğer mesleklere oranla yüksektir. Ülkemizde Ar-Ge’ye milli gelirden ayrılan payın %0,86 oluşu ve üniversitelerin bütçesinin dünya standartlarının altında kalması da kişi başı milli gelirimizin artış hızının yavaş olmasına neden oluyor.

Ar-Ge payımız %2-2,5’e çıkar ve üniversitelere performansa dayalı ek bütçe verilirse dünya sıralamalarında ilk 100’de 1-2 ve ilk 300’de 5-6 üniversitemiz olur. Patent sayıları artar ve teknoloji ihraç eden gelişmiş ülkeler arasına girebiliriz.

Prof. Dr. Ural Akbulut
URAP Başkanı
ODTÜ Kimya Bölümü

HÜRRİYET EĞİTİM 12.12. 2013